

Sports Tourism in the Desert: A Systematic Review

Elahe Kahdouei *

Ph.D. student in sport management, Faculty of Sport Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran.

Farzam Farzan

Associate Professor, Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran.

Mahbobe Abedi Samakosh

Assistant Professor, Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran.

Background and Aim:

Some sports tourism activities are closely linked to specific sports and regions characterized by unique geographical features and stable local conditions. The distribution of sports tourism resources is uneven and varies across regions, each *with* its own distinctive local attributes. For example, winter sports are prevalent in northern areas, water sports dominate coastal regions, mountain climbing takes place in mountainous zones, and exploratory tours occur in desert areas. Desert tourism has developed globally by leveraging symbolic values such as natural beauty, tranquility, and freshness to meet the growing demands of travelers. According to Atkinson, desert tourism involves individuals visiting rare and unique locations that offer special attractions or activities. Likewise, Ling and colleagues define desert tourism as traveling to places that are geographically and socio-culturally marginal or beyond common human experiences. Natural features such as scenic landscapes, pleasant climates, lakes, mountains, deserts, forests, coasts, and rural areas serve as spiritual resources for valuable tourism destinations and products. Deserts, a type of arid land, include sand dunes, rocky plateaus, salt flats, dry valleys, mountain ranges, volcanoes, rivers, springs, oases, pastures, shrubs, and sometimes even towns. One of Iran's desert strengths is its unique tourist attractions, with sports tourism being a notable type.

* Corresponding Author: Kahdoue.e@gmail.com

This form of tourism not only stimulates domestic tourism but also has the potential to attract many international tourists. The aim of the present study was to conduct a systematic review of research on sports tourism in desert areas. The research method was qualitative, applied in purpose, and systematic in approach.

Research Method:

This study aimed to systematically review published research on sports tourism in desert regions. The population consisted of valid articles related to this topic sourced from databases including the Scientific Information Database of Jahad Daneshgahi, Noormagz specialized journals, and the Persian-language search engine Elmnet. Keywords used in the search included desert sports, sports tourism in deserts, desert tourism, sports tourism in arid lands, and desert sports, covering articles published from the beginning of 2014 (1393) to the end of 2023 (1402). Inclusion criteria were studies with scientific and research purposes that were review or comparative in nature, written in Persian with full-text access and a clear methodology, and published in reputable journals indexed in databases such as ISC. The PRISMA framework was applied for selecting key terms. Exclusion criteria consisted of papers with evident contradictions between research objectives and findings, clear methodological errors in sampling or statistical analysis, or unsuitable study populations. For thorough evaluation, data were extracted based on four dimensions—cognitive, structural, functional, and citation-related—guided by research questions and the systematic review model. The study's validity was confirmed through expert opinions, and reliability was ensured with a corrected reliability coefficient of 95%.

Findings:

The cognitive status of published articles on sports tourism in deserts from 2014 to 2023 showed that 36 papers appeared in national scholarly journals. The fewest articles were published in 2015 (one article) and the most in 2023 (six articles), indicating an upward trend in publication frequency. Twenty-two journals featured relevant articles, with the "Geographical Studies of Arid Regions" journal publishing the highest number. Following it, journals like "Desert Geographical Explorations" and "Regional Planning" ranked next.

Structurally, 50% of the articles lacked a conclusion in their abstracts, 30% missed an English abstract, and 66% did not include a theoretical framework. Regarding author demographics, 72.8% were male and 27.2% female. Most researchers (59.2%) specialized in geography, while only 7.7% had a background in sports management. The University of Tehran contributed the most authors (14.5%). Citation analysis revealed 1281 sources cited across articles, with 47.6% in Persian and 52.4% in English. The number of Persian sources ranged from zero to 44 and English sources from one to 70 per article. On average, each article cited 35 sources, a satisfactory figure, with 87% of these from scholarly research articles. Functionally, the most influential factors in desert sports tourism were identified as infrastructural and managerial elements, followed by economic, security, and cultural factors.

Discussion and Conclusion:

Sports tourism in Iran's deserts, given its exceptional natural attractions and potential capacities, can play a vital role in economic, cultural, and employment development in arid regions. The systematic review demonstrated that infrastructural and managerial factors are among the most critical components influencing the growth of this tourism type. Moreover, structural and content-related deficiencies in reviewed articles highlight the need for improved theoretical foundations, precise abstract writing, inclusion of English abstracts, and greater diversity in research methodologies, especially qualitative approaches. Additionally, coordination between government agencies and the private sector along with the provision of suitable infrastructure—such as facilities for hosting sports events and enhancing access to desert areas—can accelerate the sector's development. Advancing sports tourism in deserts requires leveraging the scientific capacity of the research community while prioritizing environmental conservation and utilizing local resources. This emerging field should be supported by policymakers, academics, and investors to foster scientific and practical progress, thereby creating suitable opportunities for introducing the culture and attractions of desert regions to both domestic and international tourists.

Keywords: Abstract, Arbitration, Authors, Desert, Practical.

گردشگری ورزشی در کویر: یک مرور نظام‌مند

الهه کهدوئی*

دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه
مازندران، بابلسر، ایران

فرزام فرزنان

دانشیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه مازندران،
بابلسر، ایران.

محبوبه عابدی سماکوش

استادیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه
مازندران، بابلسر، ایران.

زمینه و هدف

برخی فعالیت‌های گردشگری ورزشی به ورزش‌ها و مناطق خاصی وابسته‌اند که ویژگی‌های جغرافیایی منحصربه‌فرد و شرایط ثابت منطقه در آنها قابل مشاهده است. منابع گردشگری ورزشی به‌طور یکنواخت پخش نشده‌اند و با توجه به هر منطقه متفاوت‌اند؛ هر منطقه دارای رنگ‌ها و ویژگی‌های محلی خاص خود است، مانند ورزش‌های زمستانی در نواحی شمالی، ورزش‌های دریایی در ساحل‌ها، کوهنوردی در مناطق کوهستانی و گردش‌های اکتشافی در نواحی کویری. گردشگری کویری به شکل جهانی شکل گرفته و با بهره‌گیری از ارزش‌های نمادینی همچون زیبایی طبیعی، آرامش و تازگی، پاسخگوی تقاضای روزافزون گردشگران است. به گفته اتکینسون، گردشگری کویر به‌نوعی گردشگری گفته می‌شود که در آن افراد به دیدار مکان‌های نادر و خاصی می‌پردازند که جاذبه‌ها یا فعالیت‌های ویژه‌ای ارائه می‌دهند. همچنین لینگ و همکاران، گردشگری کویری را به‌عنوان سفر به مکان‌هایی تعریف کرده‌اند که از لحاظ جغرافیایی و اجتماعی-فرهنگی در گوشه‌ای دور یا فراتر از تجارب معمول انسان قرار دارند. امکانات طبیعی مانند مناظر زیبا، هوای مطبوع، دریاچه‌ها، کوه‌ها، بیابان‌ها، جنگل‌ها، سواحل و مناطق روستایی،

منابع معنوی برای مقاصد و کالاهای ارزشمند گردشگری محسوب می‌شوند. بیابان که یکی از انواع صحراست، شامل عناصری مانند تپه‌های شنی و سنگی، دشت‌های نمکی و خشک، دره‌های خشک، رشته کوه‌ها، آتشفشان‌ها، رودخانه‌ها و چشمه‌ها، واحه‌ها، مراتع و درختچه‌ها و در برخی مناطق، حتی شهرها می‌شود. یکی از توانایی‌های موجود در کویر ایران، جاذبه‌های گردشگری بی‌نظیر و یکی از انواع گردشگری قابل انجام در آن گردشگری ورزشی است که نه تنها سبب رونق گردشگری داخلی می‌شود، بلکه می‌تواند گردشگران خارجی زیادی را به سمت خود جذب کند. هدف این پژوهش مرور نظام‌مند پژوهش‌های گردشگری ورزشی در کویر بود. روش پژوهش از نوع کیفی، از نظر هدف کاربردی و با توجه به روش اجرا، مرور نظام‌مند یا سیستماتیک بود.

روش پژوهش

هدف این تحقیق، مرور نظام‌مند پژوهش‌های منتشرشده در حوزه گردشگری ورزشی در مناطق کویری بود. جامعه آماری شامل مقالات معتبر مرتبط با این موضوع در پایگاه‌های مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، مجلات تخصصی نورمگز و جویشگر فارسی علم نت بود. کلیدواژه‌ها شامل ورزش‌های کویری، گردشگری ورزشی در کویر، گردشگری کویری، گردشگری ورزشی در بیابان و ورزش‌های بیابانی و دوره زمانی مقالات از ابتدای سال ۱۳۹۳ تا پایان سال ۱۴۰۲ لحاظ شد. معیارهای ورود شامل پژوهش‌هایی با هدف علمی و پژوهشی، مروری و تطبیقی، به زبان فارسی و با دسترسی به متن کامل و روش‌شناسی مشخص بود که در مجلات معتبر و نمایه‌شده در پایگاه‌هایی مانند ISC منتشر شده‌اند. همچنین از الگوی پریسما استفاده شد. معیارهای خروج شامل مقالاتی بود که تناقض واضحی بین اهداف و یافته‌های آنها وجود داشت، خطاهای روش‌شناسی مشهود در نمونه‌گیری یا تحلیل آماری داشتند یا جامعه آماری نامناسبی داشتند. برای بررسی دقیق‌تر هر مقاله، با توجه به سؤالات و چارچوب ابعاد مرور نظام‌مند، اطلاعات مربوط به چهار بُعد شناختی، ساختاری، عملکردی و استنادی استخراج شد. روایی پژوهش با نظر متخصصان و اعتبار آن از طریق پایایی مصحح ۹۵ درصد تأیید شد.

یافته‌ها

وضعیت شناختاری مقالات چاپ‌شده در زمینه گردشگری ورزشی در کویر از ابتدای سال ۱۳۹۳ تا پایان سال ۱۴۰۲ نشان داد که در این بازه زمانی ۳۶ مقاله در نشریات علمی پژوهشی داخلی به چاپ رسیده است. کمترین تعداد مقالات مربوط به سال ۱۳۹۴ (یک مقاله) و بیشترین تعداد مقالات مربوط به سال ۱۴۰۲ (شش مقاله) بود که حاکی از روند صعودی چاپ مقالات در حوزه گردشگری ورزشی در کویر است. همچنین ۲۲ مجله مقالات مرتبط با گردشگری ورزشی در کویر را در بازه زمانی مدنظر چاپ کرده‌اند و در بین آنها *مجله مطالعات جغرافیایی مناطق خشک* بیشترین مقاله را در زمینه موردنظر چاپ کرده است. همچنین مجلات *کاوش‌های جغرافیایی مناطق بیابانی* و *برنامه‌ریزی منطقه‌ای* در رتبه‌های بعدی قرار داشتند. وضعیت ساختاری نشان داد که ۵۰ درصد از مقالات علمی پژوهشی در خصوص گردشگری ورزشی در کویر فاقد نتیجه‌گیری در متن چکیده، ۳۰ درصد فاقد چکیده انگلیسی و ۶۶ درصد فاقد مبانی نظری بوده‌اند. یافته‌های مربوط به جنسیت نشان داد که ۷۲/۸ درصد از نویسندگان مرد و ۳۷/۲ درصد زن بوده‌اند. دیگر یافته‌ها نشان داد که رشته تخصصی بیشتر پژوهشگران با ۵۹/۲ درصد، جغرافیا بوده است و فقط ۷/۷ درصد از رشته مدیریت ورزشی بوده‌اند. همچنین بیشتر نویسندگان از دانشگاه تهران با ۱۴/۵ درصد بوده‌اند. وضعیت استنادی مقالات چاپ‌شده در زمینه مورد بررسی نشان داد در مجموع از ۱۲۸۱ منبع در مقالات استفاده شد و از این تعداد ۴۷/۶ درصد به زبان فارسی و ۵۲/۴ درصد به زبان انگلیسی بوده‌اند. همچنین حداقل تعداد منابع فارسی صفر و حداقل تعداد منابع انگلیسی یک و حداکثر تعداد منابع فارسی ۴۴ و حداکثر تعداد منابع انگلیسی ۷۰ بود. همچنین میانگین منابع استفاده‌شده برای هر مقاله ۳۵ منبع بود که عدد قابل قبولی است و ۸۷ درصد از منابع استفاده‌شده به مقالات علمی-پژوهشی اختصاص داشت. وضعیت عملکردی مقالات نشان داد که مهم‌ترین عوامل مؤثر در گردشگری و گردشگری ورزشی در کویر به ترتیب عوامل زیرساختی-مدیریتی، عوامل اقتصادی، عوامل امنیتی و عوامل فرهنگی بوده‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری

گردشگری ورزشی در کویر ایران با توجه به دارا بودن جاذبه‌های طبیعی بی‌نظیر و ظرفیت‌های بالقوه، می‌تواند نقش مهمی در توسعه اقتصادی، فرهنگی و اشتغال‌زایی مناطق بیابانی ایفا کند. مرور نظام‌مند پژوهش‌های صورت گرفته نشان داد که عوامل زیرساختی و مدیریتی از مهم‌ترین مؤلفه‌های تأثیرگذار در توسعه این نوع گردشگری هستند. افزون بر این وضعیت ساختاری و محتوایی مقالات بررسی شده بیانگر نیاز به بهبود در ارائه مبانی نظری، نگارش چکیده‌های دقیق و ترجمه انگلیسی آنها و تنوع بیشتر رویکردهای پژوهشی، به‌ویژه استفاده از روش‌های کیفی است. علاوه بر این، هماهنگی بین دستگاه‌های دولتی و بخش خصوصی و ایجاد زیرساخت‌های مناسب، از جمله فراهم کردن امکانات برگزاری رویدادهای ورزشی و بهبود دسترسی به مناطق کویری، می‌تواند روند توسعه این صنعت را تسریع کند. توسعه گردشگری ورزشی در کویر نیازمند بهره‌گیری از ظرفیت‌های علمی جامعه پژوهشی، همراه با توجه ویژه به حفاظت محیط زیست و بهره‌گیری از منابع بومی است. این حوزه نوپا باید مورد حمایت مدیران، دانشگاهیان و سرمایه‌گذاران قرار گیرد تا ضمن رشد علمی و عملی، زمینه مناسبی برای معرفی فرهنگ و جاذبه‌های مناطق کویری به گردشگران داخلی و خارجی فراهم آید.

واژه‌های کلیدی: بیابان، چکیده، داوری، کاربردی، نویسندگان.

مقدمه

امروزه گردشگری یکی از سریع‌ترین صنایع در حال رشد جهان است. علاقه انسان به کشورها و مناطق مختلف، طبیعت زیبای ایالت‌ها، تنوع اقتصاد و سبک زندگی اجتماعی ساکنان آنها سبب می‌شود سالانه میلیون‌ها نفر در سراسر جهان به‌عنوان گردشگر سفر کنند. علاوه بر این، هر کشوری بر اساس شرایط طبیعی، ذهنیت ملی جمعیت خود و تاریخ منحصر به فرد خود، شبکه‌های گردشگری تخصصی ایجاد کرده است و شرایط طبیعی، نقش مهمی در شکل‌گیری صنعت گردشگری دارند (۱). گردشگری صنعت مستقلى است

که با جذب بازدیدکنندگان به مقاصد خاص، منافع اقتصادی برای مناطق میزبان ایجاد می‌کند؛ با ایجاد درآمد از طریق بازدیدها و هزینه‌های گردشگری به توسعه اقتصادی کشورها کمک می‌کند؛ همچنین عاملی کلیدی در جذب سرمایه‌گذاران، ایجاد پروژه‌های جدید و حمایت از پیشرفت‌های زیرساختی است. گردشگری همچنین فرصت‌های شغلی را در بخش‌های مختلف مانند مهمان‌نوازی، سرگرمی، حمل‌ونقل و خدمات محلی مانند فروش سوغات باستان‌شناسی، صنایع دستی و غیره ایجاد می‌کند. گردشگری همچنین تبادل فرهنگی را ترویج داده، موانع بین جوامع مختلف را کاهش می‌دهد و پذیرش و رشد جوامع مختلف را تسهیل می‌کند (۲).

گردشگران در طول سفر خود به ورزش و فعالیت‌های تفریحی علاقه‌مندند، صرف‌نظر از اینکه ورزش هدف اصلی سفر است یا خیر. گردشگری ورزشی، یک فعالیت اقتصادی و اجتماعی دوجانبه است که در تقاطع بخش گردشگری و ورزش قرار دارد (۳). از نظر عملکرد صنعتی، طبق داده‌های سازمان جهانی گردشگری و سازمان ملل متحد، صنعت گردشگری ورزشی هر سال در سطح جهان ۱۴ درصد رشد می‌کند و به سریع‌ترین صنعت در حال رشد در بازار گردشگری تبدیل خواهد شد. بازار گردشگری ورزشی چین با نرخ بالای ۳۰ تا ۴۰ درصد در سال در حال رشد است. علاوه بر این، تولید ناخالص داخلی سرانه چین در سال ۲۰۱۹ از ۱۰۰۰۰ دلار فراتر رفت و گروه طبقه متوسط به‌طور چشمگیری از ۴۰۰ میلیون نفر فراتر رفت. طبق قانون توسعه صنعت گردشگری ورزشی جهان، صنعت گردشگری ورزشی چین روند بی‌سابقه‌ای از رشد را به‌همراه خواهد داشت (۴).

برخی از فعالیت‌های گردشگری ورزشی با ورزش‌ها و مناطق خاص مرتبط‌اند، که در آنها ویژگی‌های جغرافیایی منحصربه‌فرد و ویژگی‌های منطقه‌ای ثابت مشهود است. توزیع منابع گردشگری ورزشی یکنواخت نیست و بر اساس منطقه متفاوت است و هر منطقه رنگ‌ها و ویژگی‌های محلی خاص خود را دارد و شامل ورزش‌های زمستانی در شمال، ورزش‌های دریایی در مناطق ساحلی، کوهنوردی در مناطق کوهستانی و کاشی‌های صحرایی در مناطق کویری نیز می‌شود (۵). گردشگری در کویر در مقیاس جهانی ایجاد شده است و با استفاده از ارزش‌های نمادین مانند زیبایی طبیعی، آرامش، طراوت به

تقاضاهای روزافزون گردشگران پاسخ می‌دهد. به گفته اتکینسون^۱ (۲۰۱۶) گردشگری در کویر نوعی از گردشگری است که در آن افراد خاصی از بازدید از مکان‌های غیرعادی که جاذبه‌ها یا فعالیت‌های خاصی را ارائه می‌دهند، لذت می‌برند. لینگ^۲ و همکاران (۲۰۰۹) گردشگری کویری را سفر به مکان‌هایی که از نظر جغرافیایی و اجتماعی-فرهنگی در حاشیه یا انتهای جهان یا جایی فراتر از تجارب ما قرار دارند تعریف می‌کنند (۶). امکانات طبیعی مانند مناظر زیبای طبیعت، آب‌وهوای خوب، دریاچه‌ها، کوه‌ها، بیابان‌ها، جنگل‌ها، سواحل و مناطق روستایی منبعی معنوی برای مقاصد و کالاهای با ارزش گردشگری هستند. بیابان، یکی از اشکال صحراست. صحرا شامل تپه‌های شنی و تپه‌زارها، فلات‌های سنگی، دشت‌های شنی، دره‌های خشک، دشت‌های نمک، کوه‌ها و رشته کوه‌ها، آتشفشان‌ها، تپه‌ها، رودخانه‌ها و نهرها، واحه‌ها، مراتع و درختچه‌ها و در برخی مناطق شهرها می‌شود (۷).

در مرور نظام‌مند سازمان‌های گردشگری رویدادهای ورزشی و نظریه تاب‌آوری گزارش شد که موضوعی که در نظریه مدیریت سازمانی در حال ظهور است، «تاب‌آوری» است و به نحوه سازگاری فعالانه سازمان‌ها با اختلالات در سیستم مربوط می‌شود و تجزیه و تحلیل کیفی، عدم کاربرد این نظریه در بخش گردشگری و چالش‌ها و فرصت‌های این صنعت در زمینه انعطاف‌پذیری سازمانی برای گردشگری رویدادهای ورزشی در زمان بحران‌های جهانی را نشان داد (۱۱). در بررسی نظام‌مند تأثیر علم گردشگری ورزشی در پایداری محیطی در ورزش بین ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۹ با استفاده از Science، Sage، Scopus و Direct Web of Knowledge به عنوان منابع پایگاه داده بیان شد که زمینه رویداد ورزشی با تمرکز عمده روی رویدادهای بزرگ بیشترین بررسی را داشت و ستون محیطی گردشگری ورزشی اغلب از طریق ورزشکاران و به طور پراکنده توسط نقش تماشاگران بررسی شد. همچنین تمرینات ورزشی مؤثرترین عامل برای رفتار سبزتر ورزشکاران، اغلب در فعالیت‌های مبتنی بر طبیعت بود (۱۲). در مرور نظام‌مند رویدادهای ورزشی و

1. Atkinson

2. Laing et al

گردشگری در Scopus و ISI Web of Science بین ژانویه ۲۰۱۰ و اکتبر ۲۰۱۷ دریافتند که در مطالعات مربوط به شهرها و کشورهای میزبان آخرین بازی‌های المپیک تابستانی و زمستانی و دو دوره اخیر جام جهانی فوتبال، محتوای گسترده و متنوعی وجود دارد و پژوهش‌های محدودی در خصوص رویدادهای ورزشی منطقه‌ای محلی وجود داشت و نتایج افزایش چشمگیر تولید علمی را نشان داد (۱۳). در مرور نظام‌مند ۱۱۴ نشریه در زمینه گردشگری ماجراجویانه گزارش شد که سه حوزه وسیع از تحقیقات گردشگری ماجراجویی شامل تجربه گردشگری ماجراجویی، برنامه‌ریزی و توسعه مقصد و اپراتورهای گردشگری ماجراجویی وجود دارد و گردشگری ماجراجویی دارای یک سنت فکری از رشته‌های مختلف مانند روانشناسی اجتماعی، ورزش و تفریح است (۱۴).

ورزش‌های کویری امروزه کمتر شناخته شده هستند و رواج چندانی در کشورهای مختلف جهان ندارند. این در حالی است که نه تنها بیشتر سطح خشکی کره زمین را کویرها پوشانده‌اند، بلکه به دلایل گوناگون جهانی، نرخ بیابان‌زایی رو به افزایش است و هر ساله بخش زیادی از سطح زیست کره به بیابان تبدیل می‌شود. گسترش ورزش‌های بیابانی و کویری می‌تواند سبب آشنایی مردم مختلف جهان با این پدیده شود و توجه آنها را به حفاظت از آن جلب کند. پژوهش‌های گردشگری ورزشی به‌ویژه در مناطق کویری، از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. این نوع گردشگری افزون بر کمک به توسعه اقتصادی مناطق کویری، می‌تواند به حفظ و معرفی فرهنگ محلی و جاذبه‌های طبیعی این مناطق نیز منجر شود. مرور نظام‌مند پژوهش‌های گردشگری ورزشی در کویر می‌تواند به شناسایی چالش‌ها و فرصت‌ها کمک کند و در ضمن به پژوهشگران فرصت دهد که با دیدگاه‌های پژوهشگران حوزه‌های مختلف مرتبط با این پدیده آشنا شوند و برای حفاظت از آن به دیدگاه‌های بهتر و روشن‌تری دست یابند. به‌خصوص بررسی توجه پژوهشگران به پیامدهای مثبت و منفی گردشگری بر محیط زیست اهمیت ویژه‌ای دارد. این پیامدها در محیط‌های بیابانی و کویری از اهمیتی دوچندان برخوردار است، چراکه منابع آب و خاک مرغوب و پوشش‌های گیاهی و جانوری آنها بسیار اندک و رو به اتمام و انقراض هستند. از بررسی اولیه مطالب منتشر شده در حوزه ورزش‌های کویری و نیز گردشگری می‌توان

چنین برداشت کرد که مسئله کویر و بیابان و ورزش‌های مرتبط با آنها و گردشگری ناشی از آن شاید مسئله‌ای چند تخصصی و بین‌رشته‌ای باشد. بنابراین متخصصان یک حوزه خاص مانند ورزش و یا جغرافیا و یا گردشگری به تنهایی شاید نتوانند در این باره یافته‌های گسترده‌ای به دست آورند و یا افق تازه‌ای را برای آینده محیط زیست کشور به معنای گسترده و پایداری آن ترسیم کنند. به نظر می‌رسد که مجموعه مقالات منتشر شده در هر موضوع تحقیق می‌تواند آینه تمام‌نمای جهت‌گیری و سمت و سوی مدیران و پژوهشگران درباره آن موضوع باشد. می‌توان قضاوت کرد که مدیران سازمان‌ها و دانشگاه‌ها از چه نوع پژوهش‌هایی بیشتر حمایت کرده‌اند؟ همچنین پژوهشگران و دانشگاهیان و شوراهای نویسندگان نشریات علمی پژوهشی چه یافته‌هایی را بیشتر منتشر کرده‌اند؟

در حوزه گردشگری ورزش‌های بیابانی نیز می‌توان گفت که شناخت ترکیب نویسندگان این حوزه نوین دانش، ترکیب علمی و ورزشی و حتی سنی و جنسی آنها می‌تواند بیانگر سمت و سوی توجه پژوهشگران به این موضوع مهم باشد. همچنین باید دانست که چه مراکزی بیشتر در این حوزه پژوهش می‌کنند؟ چه سازمان‌هایی از چنین پژوهش‌هایی بهتر حمایت می‌کنند و دستاوردهای آنها را به کار می‌برند؟ چه نشریات و مجلاتی چنین مقالاتی را بیشتر منتشر می‌کنند؟ آیا این موضوع در نشریات ایرانی یک مسئله تخصصی و درون‌رشته‌ای محسوب می‌شود یا از آن فراتر رفته و در شمار پژوهش‌های بین‌رشته‌ای قرار گرفته است؟ هدف از این پژوهش پاسخ به این پرسش‌هاست: وضعیت شناختاری مقالات گردشگری ورزشی در کویر به چه صورت است؟ وضعیت ساختاری مقالات گردشگری ورزشی در کویر به چه صورت است؟ وضعیت عملکردی مقالات گردشگری ورزشی در کویر به چه صورت است؟ وضعیت استنادی مقالات گردشگری ورزشی در کویر به چه صورت است؟

روش

هدف از پژوهش حاضر، مرور نظام‌مند پژوهش‌های چاپ‌شده در زمینه گردشگری ورزشی در کویر بود. جامعه آماری، مقالات معتبر دریافت‌شده در زمینه گردشگری ورزشی در کویر

بود. بدین منظور به پایگاه‌های مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، مجلات تخصصی نورمگز و جویشگر فارسی علم نت مراجعه شد و در قسمت جست‌وجوی پیشرفته واژگان کلیدی ورزش‌های کویری، گردشگری ورزشی در کویر، گردشگری کویری، گردشگری ورزشی در بیابان و ورزش‌های بیابانی جست‌وجو شدند. بازه زمانی مقالات از ابتدای سال ۱۳۹۳ تا پایان سال ۱۴۰۲ در نظر گرفته شد. سپس مرور ۳۶ مقاله آغاز شد.

• معیارهای ورود به پژوهش

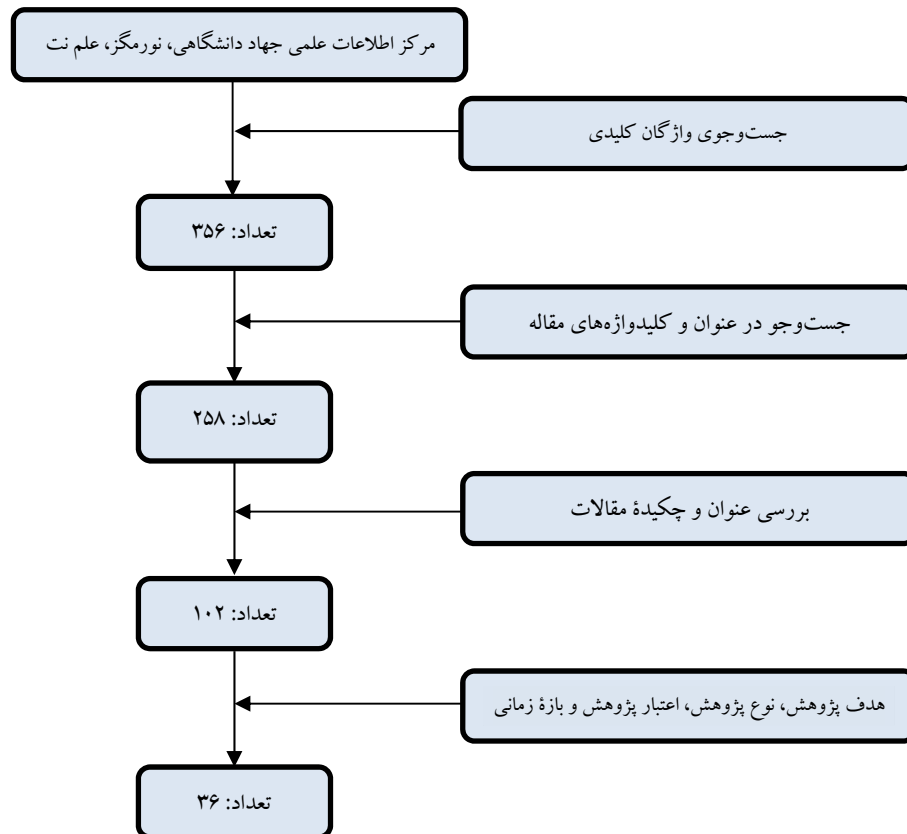
هدف پژوهش: علمی - پژوهشی - مروری و تطبیقی؛
نوع پژوهش: تمام متن و دارای شیوه روش‌شناختی مشخص - به زبان فارسی؛
اعتبار پژوهش: مجلات نمایه‌شده در سامانه‌های علمی معتبر مانند آی اس سی؛
استفاده از الگوی پریرسما برای برخورداری از کلیدواژه‌های منتخب.

• معیارهای خروج از پژوهش

تناقض در بین اهداف تحقیق با یافته‌ها، خطای روش‌شناختی واضح در نمونه‌گیری یا محاسبات آماری و جامعه آماری نامناسب.

به‌منظور بررسی دقیق هر مقاله، با توجه به سؤالات و مدل ابعاد مرور نظام‌مند، ویژگی‌ها و اطلاعات مرتبط با چهار بعد کلی شناختاری، ساختاری، عملکردی و استنادی مقاله‌ها استخراج شد. وضعیت شناختاری شامل وضعیت انتشار، ویژگی‌های نویسندگان و منبع استخراجی، وضعیت ساختاری شامل چکیده، مبانی نظری و روش‌شناسی، وضعیت استنادی شامل تعداد منابع، زبان منابع و نوع منابع و وضعیت عملکردی شامل محورهای عملکردی و متغیرهای تأثیرگذار بر گردشگری ورزشی در کویر بود. سپس اطلاعات استخراجی وارد نرم‌افزار excel و SPSS شدند. شایان ذکر است که روایی با استفاده از نظر متخصصان و اعتبار از طریق پایایی مصحح (۹۵ درصد) تأیید شد.

شکل ۱. چارت روندنمای مقالات

یافته‌ها

یافته‌های مربوط به زمان تعیین تکلیف مقالات (از زمان ارسال تا پذیرش) نشان داد که بیشترین آن ۱۴ ماه و کمترین تقریباً یک ماه بود و میانگین زمان داوری مقالات نزدیک به شش ماه بود. وضعیت شناختاری مقالات چاپ شده در زمینه گردشگری ورزشی در کویر از ابتدای سال ۱۳۹۳ تا پایان سال ۱۴۰۲ نشان داد که در این بازه زمانی ۳۶ مقاله در نشریات علمی پژوهشی داخلی به چاپ رسیده است. کمترین تعداد مقالات مربوط به سال ۱۳۹۴ (یک مقاله) و بیشترین تعداد مقالات مربوط به سال ۱۴۰۲ (شش مقاله) بود که حاکی از روند صعودی چاپ مقالات در حوزه گردشگری ورزشی در کویر است.

یافته‌های جدول ۱ در خصوص توزیع فراوانی مقالات چاپ شده در نشریات علمی

پژوهشی نشان داد که ۲۲ مجله مقالات مرتبط با گردشگری ورزشی در کویر را در بازه زمانی مدنظر چاپ کرده‌اند و در بین آنها مجله مطالعات جغرافیایی مناطق خشک بیشترین مقاله را در زمینه موردنظر چاپ کرده است. همچنین مجلات کاوش‌های جغرافیایی مناطق بیابانی و برنامه‌ریزی منطقه‌ای در رتبه‌های بعدی قرار داشتند.

جدول ۱. توزیع فراوانی مقالات چاپ‌شده در نشریات علمی پژوهشی

نام نشریه	تعداد مقالات
مطالعات جغرافیایی مناطق خشک	۵
کاوش‌های جغرافیایی مناطق بیابانی	۴
برنامه‌ریزی منطقه‌ای	۳
مطالعات مدیریت گردشگری، گردشگری و توسعه، جغرافیایی فضای گردشگری، تحقیقات مرتع و بیابان ایران، پژوهش‌های ژئومورفولوژی کمی.	هر کدام ۲
کاربرد سیستم اطلاعات جغرافیایی و سنجش از دور در برنامه‌ریزی، آمایش محیط، اقتصاد فضا و توسعه روستایی، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، مدیریت بیابان، جغرافیایی سرزمین، جغرافیا و توسعه، نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، سیاست دفاعی، مطالعات مدیریت توسعه سبز، جغرافیا و برنامه‌ریزی، مطالعات بازاریابی ورزشی، تحلیل فضایی مخاطرات محیطی، جغرافیا و توسعه.	هر کدام ۱

یافته‌های جدول ۲ در مورد ویژگی‌های ساخت‌مندی و مبانی نظری مقالات نشان داد که ۵۰ درصد از مقالات علمی پژوهشی در زمینه گردشگری ورزشی در کویر فاقد نتیجه‌گیری در متن چکیده، ۳۰ درصد فاقد چکیده انگلیسی و ۶۶ درصد فاقد مبانی نظری بوده‌اند.

جدول ۲. ویژگی ساخت‌مندی و مبانی نظری مقالات مربوط به گردشگری ورزشی در کویر

ویژگی	زمینه و هدف	روش	یافته‌ها	نتیجه‌گیری	چکیده انگلیسی	مبانی نظری
دارد	۳۶	۳۶	۳۶	۱۸	۱۱	۲۴
ندارد	۰	۰	۰	۱۸	۲۵	۱۲

جدول ۳ یافته‌های مربوط به روش‌شناسی مقالات را نشان می‌دهد. یافته‌ها نشان داد که ۶۶/۶ درصد از مقالات ماهیت کمی داشته و ۹۱/۶ درصد از نوع کاربردی بوده‌اند. بیشتر

مقالات با ۶۹/۴ درصد در محدوده شهر و ابزار ۵۲/۷ درصد از مقالات پرسشنامه بوده است. همچنین جامعه آماری بیشتر مقالات با ۳۸/۸ درصد مدیران و نرم افزار بیشتر مقالات با ۴۴/۴ درصد SPSS بوده است.

جدول ۳. ویژگی های روش شناسی مقالات

ماهیت	کمی	کیفی	آمیخته	
فراوانی	۲۴	۱	۱۱	
محدوده	کشور	استان	شهر	
فراوانی	۳	۸	۲۵	
نوع	کاربردی	توسعه ای	بنیادی	ترکیبی
فراوانی	۳۳	۲	۰	۱
ابزار	پرسشنامه	مصاحبه	مدارک و اسناد	ترکیبی
فراوانی	۱۹	۱	۵	۱۱
جامعه آماری	گردشگران	مدیران	مدارک و اسناد	ترکیبی
فراوانی	۴	۱۴	۵	۸
نرم افزار	SPSS	excel	PLS	expert
			GIS	Amos
			MAX	بدون نرم افزار
فراوانی	۱۶	۱	۲	۷

جدول ۲ یافته های مربوط به ویژگی های نویسندگان را نشان می دهد. یافته های مربوط به جنسیت نشان داد که ۷۲/۸ درصد نویسندگان مرد و ۳۷/۲ درصد زن بوده اند. دیگر یافته ها نشان داد که رشته تخصصی بیشتر پژوهشگران با ۵۹/۲ درصد، جغرافیا بوده است و فقط ۷/۷ درصد از رشته مدیریت ورزشی بوده اند. همچنین بیشتر نویسندگان از دانشگاه تهران با ۱۴/۵ درصد بوده اند.

جدول ۴. ویژگی‌های نویسندگان مقالات

جنسیت		زن		مرد	
فراوانی		۲۸		۷۵	
تعداد		دو نفر		چهار نفر	
فراوانی		۱۳		۵	
رشته تخصصی		جغرافیا		مدیریت ورزشی	گردشگری و علوم اجتماعی
فراوانی		۶۱		۲۲	
وابستگی دانشگاهی		تهران	دانشگاه مازندران و کاشان	دانشگاه آزاد	دانشگاه خوارزمی
فراوانی		۱۵	هر کدام ۱۲	۱۱	۷
سایر		سایر	دانشگاه یزد و دانشگاه پیام نور	سایر	دانشگاه یزد و دانشگاه پیام نور
فراوانی		۳۶	هر کدام ۵	۳۶	هر کدام ۵

وضعیت استنادی مقالات چاپ شده در زمینه مورد بررسی نشان داد در مجموع از ۱۲۸۱ منبع در مقالات استفاده شد و از این تعداد ۴۷/۶ درصد به زبان فارسی و ۵۲/۴ درصد به زبان انگلیسی بوده‌اند. همچنین حداقل تعداد منابع فارسی صفر و حداقل تعداد منابع انگلیسی یک و حداکثر تعداد منابع فارسی ۴۴ و حداکثر تعداد منابع انگلیسی ۷۰ بود. دیگر یافته‌ها نشان داد که میانگین منابع استفاده شده برای هر مقاله ۳۵ منبع بود که عدد قابل قبولی است و ۸۷ درصد از منابع استفاده شده به مقالات علمی پژوهشی اختصاص داشت.

جدول ۴. وضعیت استنادی مقالات

نوع منبع		فارسی		انگلیسی	
فراوانی		۶۱۱		۶۷۰	
حداقل تعداد منابع		۰		۱	
حداکثر تعداد منابع		۴۴		۷۰	
نوع منبع		مقاله	کتاب	کنفرانس و همایش	سایت‌های اینترنت
فراوانی		۱۱۱۸	۹۹	۲۴	۱۶
پایان نامه		۲۹	۱۶	۲۹	۱۶

وضعیت عملکردی مقالات نشان داد که مهم‌ترین عوامل مؤثر در گردشگری و گردشگری ورزشی در کویر به ترتیب عوامل زیرساختی - مدیریتی، عوامل اقتصادی، عوامل امنیتی و عوامل فرهنگی بودند.

جدول ۵. وضعیت عملکردی مقالات

عوامل تأثیرگذار	مقالات
اقتصادی	اسعدی و دوزنده ضیابری (۱۴۰۲)، بارانی و همکاران (۱۳۹۶)، خورشیدی و معتمد (۱۳۹۴)، رهایی و همکاران (۱۳۹۸)، ستایش و همکاران (۱۳۹۸)، علی‌اکبری و اسماعیلی (۱۳۹۵)، فال سلیمان و همکاران (۱۴۰۱)، محمدی ترکمانی و همکاران (۱۴۰۰)، مویدفر و همکاران (۱۴۰۰)، وزین و همکاران (۱۳۹۷)
زیرساختی - مدیریتی	اقوامی و کامیابی (۱۴۰۱)، خاکساری و دهقانی (۱۳۹۳)، خالقیان و شرقی (۱۴۰۱)، کهدوئی و همکاران (۱۴۰۲)، کهدوئی و همکاران (۱۴۰۲)، سلجوقی و همکاران (۱۴۰۲)، شریفی پیچون و قادری (۱۴۰۱)، رحیمی و همکاران (۱۳۹۹)، صیدایی و همکاران (۱۳۹۵)، عباسی و همکاران (۱۳۹۸)، عبدلی و همکاران (۱۴۰۰)، علیپور و همکاران (۱۳۹۹)، علیقلی‌زاده و همکاران (۱۳۹۳)، عمی و وکیل‌الرعا (۱۳۹۹)، غفاری و همکاران (۱۴۰۰)، قدیری و همکاران (۱۳۹۳)، کریم‌پور ریحان و شریف جاهد (۱۳۹۶)، ملکی و سجادیان (۱۳۹۷)، موسوی و همکاران (۱۳۹۷)، هاشمی و همکاران (۱۳۹۹)، تهمک و همکاران (۱۴۰۱)
فرهنگی	بیات و خزایی پول (۱۳۹۵)، علیپور و همکاران (۱۳۹۶)
امنیت	پازکی و همکاران (۱۴۰۰)، خادم‌الرسول و همکاران (۱۳۹۵)، فاطمی نسب (۱۳۹۹)

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش مرور نظام‌مند مقالات علمی پژوهشی چاپ‌شده در حیطه گردشگری ورزشی در کویر در بازه زمانی ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۲ بود. در این پژوهش وضعیت شناختاری، ساختاری، عملکردی و استنادی مقالات بررسی شد. یافته‌های مربوط به طول مدت داوری نشان داد که میانگین زمان فرایند پذیرش مقالات حدود شش ماه بود. با توجه به اهمیت مسائل بیابان‌زایی و بیابان‌زدایی که به سرعت رو به گسترش است، به نظر می‌رسد که زمان داوری مقالات باید کاهش یابد تا دستاوردهای پژوهشی و گزارش‌های مرتبط با آنها زودتر در اختیار کارشناسان و مدیران قرار بگیرد. طول مدت داوری مقالات یکی از عوامل

مؤثر بر سرعت انتشار نتایج چنین تحقیقاتی است که پژوهشگران را به این رشته علاقه‌مند کرده و مدیران را به استفاده از این موقعیت طبیعی یاری می‌کند. همچنین رضایت نویسندگان از فرایند انتشار مقالات را افزایش می‌دهد. بنابراین پیشنهاد می‌شود به‌منظور افزایش کارایی و کاهش اتلاف وقت نویسندگان، میانگین زمان داوری مقالات تا حد امکان کاهش یابد.

توزیع فراوانی مقالات چاپ‌شده در زمینه گردشگری ورزشی در کویر نشان داد که بیشترین تعداد به‌ترتیب به مجلات مطالعات جغرافیایی مناطق خشک، کاوش‌های جغرافیایی مناطق بیابانی و برنامه‌ریزی منطقه‌ای اختصاص داشت. شایان ذکر است که در نگاه اول به‌نظر می‌رسد که این موضوع در بازه زمانی این تحقیق چندان مورد استقبال نشریات ورزشی قرار نگرفته است، زیرا صرفاً در یک مجله ورزشی (مطالعات بازاریابی ورزشی)، فقط یک مقاله در زمینه گردشگری ورزشی در کویر به چاپ رسیده بود. شاید یکی از دلایل تعداد کم مقالات چاپ‌شده در این موضوع در برخی مجلات این باشد که مسئله کویر و بیابان و بیابان‌زایی کمتر مورد علاقه پژوهشگران باشد. همچنین ناشناخته ماندن نسبی ورزش‌های کویری از یک سو و در اولویت نبودن گردشگری این نوع ورزش‌ها از سوی دیگر، می‌تواند سبب عدم توازن در انتشار این نوع مقالات در مجلات گوناگون به‌چاپ‌رسیده باشد. پیشنهاد می‌شود در مجلات مختلف، موضوع بیابان و ورزش‌های بیابانی و گردشگری آنها تا حد امکان در اولویت داوری و انتشار قرار گیرد.

وضعیت ساختاری مقالات نشان داد که نیمی از مقالات مورد بررسی فاقد نتیجه‌گیری در متن چکیده بودند. چکیده به‌طور معمول پیش از متن اصلی توسط افراد پژوهشگر و جست‌وجوکننده، یافته شده و مطالعه می‌شود. نوشتن نتیجه‌گیری دقیق و علمی در پایان چکیده در تقویت مقاله و توجه و استقبال خوانندگان نقش بسزایی دارد. یکی از ویژگی‌های مقالات موفق، چکیده‌ای با پایان قوی است و نتیجه‌گیری نیز از اجزای قدرتمند چکیده مقالات محسوب می‌شود. شاید برخی از دلایل عدم درج نتیجه‌گیری در چکیده مقالات این باشد که داشتن قالبی ساخت‌مند برای چکیده در آن مجلات الزامی نبوده است. همچنین کم‌توجهی یا بی‌میلی داوران و شورای نویسندگان را نیز می‌توان در

این ردیف ذکر کرد. همچنین دیگر یافته‌ها نشان داد که ۳۰ درصد از مقالات فاقد چکیده انگلیسی بودند. این در حالی است که چکیده معرف کل مقاله است و ترجمه فارسی به انگلیسی چکیده سبب می‌شود تا مقالات منتشره توسط مخاطبان انگلیسی‌زبان بیشتری بازدید شود. به همین دلیل ترجمه چکیده اهمیت بسیار زیادی دارد.

یافته‌های دیگر نشان داد که ۶۶ درصد مقالات فاقد مبانی نظری بودند. مبانی نظری به محققان کمک می‌کند تا ابعاد و کاربرد مختلف موضوع مورد بررسی را دریابند و از کلی‌گویی یا بیان مطالب هجو پرهیزند. احتمال دارد که ادبیات پژوهشی این مجلات چنین باشد که نویسندگان و خوانندگان با نگاه تخصصی، خود را بی‌نیاز از مطالعه مبانی نظری بدانند. با توجه به اینکه مسائل مربوط به حوزه ورزش‌های نوظهور بیابانی و گردشگری ورزش‌های کویری، در شمار پژوهش‌های بین‌رشته‌ای و چندتخصصی‌اند، شاید بهتر باشد که درج مبانی نظری در مقالات این مجلات به تدریج افزایش یابد. به نظر می‌رسد این مسئله به‌ویژه در زمینه پدیده‌های نوظهور مانند المپیک ورزش‌های کویری و رویکردهای زیست‌محیطی چندگانه و محیط زیست پایدار از اهمیت بیشتری برخوردار باشد.

ویژگی‌های روش‌شناسی مقالات نشان داد که ۶۶/۶ درصد مقالات رویکرد کمی داشتند و ۹۱/۶ درصد آنها از نوع کاربردی بودند. همچنین ابزار گردآوری داده‌های ۵۲/۷ درصد از این مقالات پرسشنامه بود. از دلایل این موارد می‌توان به سهولت مقالات کمی با هدف کاربردی و ابزار پرسشنامه اشاره کرد. با توجه به آزادی عمل بیشتر محقق در روش کیفی و امکان دستیابی به اطلاعات عمیق‌تر و غنی‌تر پیشنهاد می‌شود پژوهشگران از این روش در تحقیقات آتی بیشتر بهره ببرند. یافته‌های مربوط به محدوده جغرافیایی نشان داد که ۸/۳ درصد پژوهش‌های مورد بررسی این مقاله در سطح کشور، ۲۲/۲ درصد در سطح استان و ۶۹/۴ درصد در سطح شهر انجام شدند. علت این مسئله می‌تواند پتانسیل بیشتر برخی از شهرهای ایران به سبب قرارگیری در مناطق خشک و بیابانی باشد که سبب شده است گردشگری ورزشی در کویر در این شهرها بیشتر مورد توجه قرار گیرد.

دیگر یافته‌ها نشان داد که جامعه آماری بیشتر مقالات با ۳۸/۸ درصد مدیران بودند که نشان‌دهنده تصور نویسندگان از اهمیت نقش مدیران و نظرهای آنها در موفقیت

گردشگری ورزشی در کویر است. یافته‌های مربوط به نرم‌افزار تحلیل داده‌ها نشان داد که بیشتر مقالات از نرم‌افزار SPSS استفاده کرده‌اند و شاید یکی از دلایل آن سهولت در استفاده از این نرم‌افزار باشد. با توجه به اینکه همیشه روند توسعه نرم‌افزارها به سرعت در حال تغییر بوده است، پیشنهاد می‌شود پژوهشگران به خوبی از مسیر حرکت صنعت نرم‌افزار و فناوری‌های روز آگاه باشند و بر اساس آن داده‌ها را گردآوری کنند تا بتوانند پژوهشی به‌روز با توجه به نیازهای روز جامعه ارائه کنند.

وضعیت استنادی مقالات نیز نشان داد که منابع بیشتر مقالات به زبان انگلیسی با ۵۲/۴ درصد بوده است. همچنین بیشترین تعداد منابع انگلیسی ۷۰ بود. دیگر یافته‌ها نشان داد که میانگین منابع استفاده‌شده برای هر مقاله ۳۵ منبع و ۸۷ درصد از منابع استفاده‌شده به مقالات علمی پژوهشی اختصاص داشت و نشان از اهمیت و اعتبار آنها دارد. یافته‌های مربوط به وضعیت عملکردی مقالات نشان داد که عامل زیرساختی - مدیریتی مهم‌ترین عامل مؤثر در گردشگری ورزشی در کویر بوده است. در گردشگری و به‌ویژه گردشگری ورزشی مدیریت بخش دولتی و خصوصی مکمل یکدیگرند و نبود یکی از آنها سبب ناکارآمدی وجود دیگری می‌شود. در این زمینه حمایت دولت از حضور بخش خصوصی در فرایند مدیریت گردشگری ورزشی در کویر می‌تواند سبب رشد و شکوفایی این صنعت شود. همچنین بخش دولتی با ایجاد زیرساخت‌ها می‌تواند نقش اساسی در توسعه این صنعت داشته باشد. یکی از مهم‌ترین وظایف بخش دولتی، مدیریت کلان و تعیین سیاست‌های کلی در این صنعت است. بخش دولتی باید با مطالعه پتانسیل‌های موجود، نقشه و طرح جامع گردشگری را برای کشور تدوین و با تخصیص بودجه زیرساخت‌های لازم را برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی مهیا کند. از جمله زیرساخت‌های لازم می‌توان به تأمین امکانات برگزاری رویدادهای ورزشی در کویر در سطوح خرد و کلان، جذب سرمایه‌گذاری در عناصر سه‌گانه گردشگری شامل حمل‌ونقل، اسکان و تغذیه، افزایش مسیرهای دسترسی به کویر (ریلی، جاده‌ای و هوایی)، لزوم برخورداری جامعه محلی از منافع گردشگری ورزشی در کویر و افزایش جذابیت مقاصد گردشگری ورزشی در کویر اشاره کرد.

مدیریت کلان در بحث صنعت گردشگری ورزشی از مهم ترین مؤلفه های موفقیت در این صنعت نوظهور است. از جمله اقدامات مدیریتی می توان به هماهنگی در برنامه ریزی دستگاه های متولی مانند وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و وزارت ورزش و جوانان با هدف توسعه گردشگری ورزشی در کویر، مدیریت کارآفرینانه در گردشگری ورزشی در کویر، ایجاد فدراسیون ورزش های کویری، افزایش تنوع در بسته های گردشگری برای مخاطبان با سطوح اقتصادی- اجتماعی متفاوت و شناسایی و دسته بندی قابلیت های کویرها بر اساس ورزش های قابل انجام اشاره کرد.

بحث و نتیجه گیری

گردشگری ورزشی در کویر ایران با توجه به دارا بودن جاذبه های طبیعی بی نظیر و ظرفیت های بالقوه، می تواند نقش مهمی در توسعه اقتصادی، فرهنگی و اشتغال زایی مناطق بیابانی ایفا کند. مرور نظام مند پژوهش های صورت گرفته نشان داد که عوامل زیرساختی و مدیریتی از مهم ترین مؤلفه های تأثیرگذار در توسعه این نوع گردشگری هستند. افزون بر این وضعیت ساختاری و محتوایی مقالات بررسی شده بیانگر نیاز به بهبود در ارائه مبانی نظری، نگارش چکیده های دقیق و ترجمه انگلیسی آنها و تنوع بیشتر رویکردهای پژوهشی، به ویژه استفاده از روش های کیفی است. علاوه بر این، هماهنگی بین دستگاه های دولتی و بخش خصوصی و ایجاد زیرساخت های مناسب، از جمله فراهم کردن امکانات برگزاری رویدادهای ورزشی و بهبود دسترسی به مناطق کویری، می تواند روند توسعه این صنعت را تسریع کند. توسعه گردشگری ورزشی در کویر نیازمند بهره گیری از ظرفیت های علمی جامعه پژوهشی، همراه با توجه ویژه به حفاظت محیط زیست و بهره گیری از منابع بومی است. این حوزه نوپا باید مورد حمایت مدیران، دانشگاهیان و سرمایه گذاران قرار گیرد تا ضمن رشد علمی و عملی، زمینه مناسبی برای معرفی فرهنگ و جاذبه های مناطق کویری به گردشگران داخلی و خارجی فراهم آید.

حامی مالی

پژوهش حاضر از پشتیبانی مالی هیچ مؤسسه و سازمانی برخوردار نبوده است.

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان به یک میزان در نگارش مقاله و بازنگری آن سهیم‌اند و همگی با تأیید نهایی مقاله، مسئولیت دقت و صحت مطالب مندرج در آن را می‌پذیرند.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

منابع

- 1- Muhamadovich MA, Elmurodovna MI, Davronovna KD. The Desert Tourism and Opportunities for Its Development (On the Example of Bukhara Region). *The American Journal of Interdisciplinary Innovations and Research*. 2020 Dec 27;2(12):68-73.
- 2- Aldulaimi S, Abdeldayem M, AboKeir MY. Sports Tourism as a Catalyst for Achieving Sustainable Development Goals (SDGs). *International Journal of Sustainable Development & Planning*. 2023 Dec 1;18(12):23-48.
- 3- Moufakkir O, Selmi N. Examining the spirituality of spiritual tourists: A sahara desert experience. *Annals of Tourism Research*. 2018 May 1;21(70): 108-19.
- 4- Cheng M, Zhang L, Zhang B. A literature review of sports tourism research: knowledge graph analysis based on CiteSpace visualization. *Journal of Sport & Tourism*. 2023 Oct 2;27(4):293-313.
- 5- He X, Li Y. Research on the sustainable development path of sports tourism. *Frontiers in Sport Research*. 2020 Nov 18;2(6):90-7.
- 6- Murgante B, Eskandari Sani M, Pishgahi S, Zarghamfard M, Kahaki F. Factors affecting the lut desert tourism in Iran: developing an interpretive-structural model. *Sustainability*. 2021 Jun 29;13(13):32-45.
- 7- Moufakkir O, Selmi N. Examining the spirituality of spiritual tourists: A sahara desert experience. *Annals of Tourism Research*. 2018 May 1;70:10-19.
- 8- Pollock A, Berge E. How to do a systematic review. *International Journal of Stroke*. 2018 Feb;13(2):138-56.
- 9- Ziaee, A., Aghaei, N., Saffari, M., Yousefi Zenouz, R. Systematic Review on Leisure Time Physical Activity's Studies. *Research on*

- Educational Sport*, 2022; 10(26): 50-17. (In Persian)
- 10- Álvarez-Meneses T, Valderrama EL, Gamba JE. La relación del turismo y la geografía para el desarrollo de actividades deportivas: un análisis bibliométrico. *Perspectiva Geográfica*. 2024 Jan 1;29(1):1-20.
 - 11- Hemmonsbey J, Knott B. Sport Event Tourism Organizations and Resilience Theory: A Systematic Literature Review. *Event Management*. 2023 Jul 7;27(4):537-57.
 - 12- Mascarenhas M, Pereira E, Rosado A, Martins R. How has science highlighted sports tourism in recent investigation on sports' environmental sustainability? A systematic review. *Journal of Sport & Tourism*. 2021 Jan 2;25(1):42-65.
 - 13- Tadini R, de León CG, Gandara JM, Pereira EC. *Sports events and tourism: systematic review of the literature*.
 - 14- Cheng M, Edwards D, Darcy S, Redfern K. A tri-method approach to a review of adventure tourism literature: Bibliometric analysis, content analysis, and a quantitative systematic literature review. *Journal of hospitality & tourism research*. 2018 Aug;42(6):997-1020.
 - 15- Zhang P, Wang J, Li R. Tourism-type ontology framework for tourism-type classification, naming, and knowledge organization. *Heliyon*. 2023 Apr 1;9(4):32-51.
 - 16- Cheng M, Edwards D, Darcy S, Redfern K. A tri-method approach to a review of adventure tourism literature: Bibliometric analysis, content analysis, and a quantitative systematic literature review. *Journal of hospitality & tourism research*. 2018 Aug;42(6):997-1020.
 - 17- Pati D, Lorusso LN. How to write a systematic review of the literature. *HERD: Health Environments Research & Design Journal*. 2018 Jan;11(1):15-30.

استناد به این مقاله: کهدوئی، الهه؛ فرزانه، فرزانه؛ عابدی سماکوش، محبوبه؛ (۱۴۰۴)، گردشگری ورزشی در کویر: یک مرور نظام‌مند، دو فصلنامه مطالعات مروری علوم ورزشی و تندرستی، دوره اول، شماره اول، ۱-۲۴

DOI: 10.22054/JSHSR.2025.82112.1002

Biannual Journal of Sport and Health Sciences Reviews
is Licensed Under a Creative Commons
Attribution-Noncommercial 4.0 International License